ठूलीभेरी नगरपालिकाको फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७९

प्रस्तावनाः

नेपालको संविधानले स्वच्छ र स्वस्थ वातावरणमा बाच्न पाउने अधिकार प्रत्याभुतगरेको छ । वर्तमान परिप्रेक्ष्यमा सभ्यताको महत्वपूर्ण मापदण्ड सरसफाइ भएकोले रस्वस्थ रहनका लागि स्वच्छ वातावरणको आवश्यकता पर्ने भएको हुँदा प्रदुषणमुक्तवातावरण कायम राखी यस नगरको दिगो विकास गर्नका लागि सरसफाइ र फोहरमैलाव्यवस्थापन महत्वपूर्ण पक्षका रुपमा रहेको छ । ठूलीभेरी नगरपालिका क्षेत्रमा भएको बढ्दो शहरीकरणका कारण ठूलीभेरी नगरपालिकाको वजार क्षेत्रको फोहरमैलाको उत्पादनमा तीब्र गतिमा बढोत्तरी भएको,वडावासीहरुको फोहर व्यवस्थापन तथा सरसफाइ सम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि गर्न,फोहरमैला व्यवस्थापनमा निजी क्षेत्र र टोल विकास संस्था तथा नागरिक समाजकोसंलग्नता स्थापित गर्न , समुदायको चासो र संलग्नतामा अभिबृद्धि गर्न , फोहर संकलनदेखि व्यवस्थापन सम्मका सबै कार्यहरु सम्बन्धी पर्याप्त जानकारी दिन , फोहरको वर्गीकरण उपयुक्त र प्रभावकारी तबरले गर्न , अस्पतालजन्य फोहर र प्लास्टिकजन्यफोहरहरुको व्यवस्थापनमा सरलता ल्याउन, फोहर व्यवस्थापनमा साझेदार परिचालितगर्न तथा यस संम्बन्धी पर्याप्त नीतिगत तयारी र स्पष्ट कार्य योजनाको आवश्यकतादेखिएकाले नगरपालिकाले स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा १२ उपदफा२ (ग) ११ वमोजिम वडा समितिलाई दिएको अधिकारलाई कार्यान्वयनमा सहजताल्याउन स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ११ को उपदफा ७ ले रफोहरमैला व्यवस्थापन ऐन २०६८ को दफा ५१ (२) दिएको अधिकार प्रयोग गरीठूलीभेरी नगरपालिकाको फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७९तर्जुमा गरीलागू गरेको छ ।

परिच्छेद-१

परिभाषा र व्याख्या

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः**(१) यस कार्यविधिको नाम " **ठूलीभेरी नगरपालिका फोहोरमैला व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७९**"रहनेछ।

(२) यो कार्यविधि ठूलीभेरी नगरपालिका नगर सभाले स्वीकृत गरी राजपत्रमा प्रकाशन गरेको मितिदेखि लागू हुनेछ ।

२. **परिभाषाः**(१) विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,

(क) 'संविधान' भन्नाले नेपालको संविधान सम्झनु पर्छ ।

(ख) 'स्थानीय तह ' भन्नाले नेपालको संविधानको धारा ५६ को उपधारा ४बमोजिमको नगरपालिका सम्झनुपर्छ ।

(ग) 'कार्यपालिका' भन्नाले ठूलीभेरी नगरकार्यपालिका सम्झनु पर्छ ।

(घ) 'प्रमुख' भन्नाले ठूलीभेरीनगर कार्यपालिका प्रमुखलाईसम्झनु पर्छ ।

(ङ) 'उपप्रमुख'भन्नाले ठूलीभेरी नगर कार्यपालिकाकोउपप्रमुखलाई सम्झनु पर्छ ।

(च) 'कार्यपालिका सदस्य' भन्नाले ठूलीभेरी नगर कार्यपालिकाकोकार्यपालिका सदस्यलाई सम्झनु पर्छ ।

(छ) 'प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ' भन्नाले ठूलीभेरी नगरकार्यपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई सम्झनु पर्छ।

(ज) 'विषयगत शाखा' भन्नाले ठूलीभेरी नगरपालिकाको कार्यालयअन्तरगतको विषयगत शाखालाई सम्झनु पर्छ ।

(झ) 'समिति' भन्नाले ठूलीभेरी नगर कार्यपालिकाको कार्य सम्पादननियमावली द्धारा गठित समिति समितिहरुलाई सम्झनु पर्छ ।

(ञ) 'कार्यविधि' भन्नाले ठूलीभेरी नगरपालिकाको फोहरमैला व्यवस्थापनकार्यविधि २०७ ९ बुझ्नुपर्छ ।

(ट) 'नगरपालिका' भन्नाले ठूलीभेरी नगरपालिका बुझ्नुपर्छ ।

(ठ) 'ऐन' भन्नाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बुझ्नुपर्छ ।

(ड) 'फोहरमैला' भन्नाले घरेलु फोहरमैला , औद्योगिक फोहरमैला, रासायनिकफोहरमैला, स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहरमैला वा हानिकारक फोहरमैलासम्झनु पर्छ र सो शब्दले तत्काल प्रयोग हुन नसक्ने अवस्थामारहेका, गाडी मर्मत र गाडी धुलाईबाट निस्केका , तरकारी बजारबाटनिस्केका,

फालिएका वा सडेगलेका, वातावरणमा ह्रास आउने गरीनिष्काशन गरिएका ठोस , तरल, ग्यास, लेदो, धुवाँ, धुलो, विद्युतीय तथासूचना प्रविधिका लागि प्रयोग भएका सामग्रीहरु लगायतका पदार्थ वात्यस्तै प्रकारका अन्य वस्तुहरु वा अनधिकृत रुपमा सार्वजनिक स्थलमाटाँसिएका पोष्टर , पम्पलेट र नेपाल सरकारले समय समयमा नेपालराजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी फोहरमैला भनी तोकिदिएको अन्यवस्तु समेतलाई जनाउनेछ ।

(ढ) 'हानिकारक फोहरमैला' भन्नाले प्राकृतिक वातावरणमा ह्रास ल्याउने,मानव तथा अन्य प्राणीको स्वास्थ्यमा हानि नोक्सानी पु र्याउने विभिन्नरुपमा निष्काशित वस्तु , पदार्थ तथा रेडियो विकिरण सम्झनु पर्छ ।

(ण) 'रासायनिक फोहरमैला' भन्नाले यथास्थितिमा प्रयोग हुन नसक्नेजुनसुकै स्रोत तथा प्रक्रियाबाट निस्केका मानव स्वास्थ्य लगायत जीव ,जन्तु एवं वातावरणमा प्रतिकूल असर पार्ने सम्पूर्ण रासायनिक पदार्थहरुवा समय समयमा नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी रासायनिक फोहरमैला भनी तोकेको ठोस , तरल, धुलो, लेदो, ग्यासलगायतका पदार्थ वा वस्तुलाई सम्झनु पर्छ ।

(त) "स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहरमैला" भन्नाले अस्पताल, क्लिनिक, फार्मेसी,औषधी पसल, ब्लड बैङ्क, प्याथोलोजिकल प्रयोगशाला , पशु–स्वास्थ्यजन्यसंस्था वा स्वास्थ्य अनुसन्धान केन्द्रबाट उत्पादन तथा निष्काशन हुनेहानिकारक फोहरमैला सम्झनुपर्छ ।

थ) वडा भन्नाले ठुलीभेरी नगरपालिकाका वडाहरु सम्झनुपर्छ ।

परिच्छेद-२

फोहोरमैला निर्देशक तथा व्यवस्थापन समिति

३. **फोहोरमैला निर्देशक तथा व्यवस्थापन समिति को गठन**:(१) नगरको फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य सुचारु एवं सुव्यवस्थित ढंगले संचालन गर्न आवश्यक निर्देशन एवं सहजीकरण गर्न नगरपालिकामा देहाय अनुसारको निर्देशक समिति गठन गरिनेछ ।

(क) नगर कार्यपालिका प्रमुख-अध्यक्ष

ख) नगर कार्यपालिका उप प्रमुख-उपाध्यक्ष

(ग) प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत -सदस्य

घ) वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन समिति संयोजक -सदस्य

ङ) वडा अध्यक्ष (सम्वन्धित वडाको वडा अध्यक्ष) -सदस्य

च) बातावरण क्षेत्रका अनुभवी प्रवुद्ध व्यक्ति वा सरसफाई अभियान्तामध्ये कार्यपालिका प्रमुखले तोकेको व्यक्ती -सदस्य

छ) उद्योग वाणीज्य संघको अध्यक्षले तोकेको प्रतिनिधि वा विषयगत संयोजक-सदस्य

छ) नगर क्षेत्रको ट्राफिक कार्यालयको प्रमुख -सदस्य

ज) जिल्ला प्रशासन कार्यालय अधिकृत प्रतिनिधि -सदस्य

झ) शहरी पूर्वाधार विकास शाखा प्रमुख-सदस्य

ञ) फोहरमैला व्यवस्थापन हेर्ने विषयत शाखा अधिकृत-सदस्य सचिव

(२) वडाको फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य सुचारु एवं सुव्यवस्थितढंगले संचालन गर्न आवश्यक व्यवस्थापन एवं नियमन गर्न वडास्तरमा देहायनुसारको फोहर मैला व्यवस्थापन समिति गठन गरिनेछ ।

क) वडा अध्यक्ष वा निजले तोकेको वडा सदस्य-संयोजक

ख) वडा समितिले तोकेको १ जना वडा सदस्य -सदस्य

ग) टोल विकास संस्थाको अध्यक्ष मध्येबाट १ महिला र पुरुष गरि २ जना -सदस्य

घ) वडा समितिले तोकेको समाज सेवि वुद्धिजिवि वा सरसफाई अभियन्ता मध्येवाट १ जना -सदस्य

ङ) वडा समितिले तोकेको स्थानिय व्यापारी प्रतिनिधि प्रतिनिधि १ जना -सदस्य

च) वडाको सरसफाई कार्यमा संलग्न नीजि क्षेत्रको प्रतिनिधि १ जना-सदस्य

छ) नगरकार्यपालिका कार्यालयको सरसफाई उपशाखा प्रमुख वा सरसफाई निरिक्षक -सदस्य

ज) वडा सचिव–सदस्य सचिव

(३) निर्देशक समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार वस्ने छ । बैठक समितिको अध्यक्षको आदेशले सदस्य सचिवले बोलाउने छ ।

(४)फोहर मैला व्यवस्थापन समितिको वैठक महिनाको एक पटक बस्नेछ । फोहरमैला व्यवस्थापन समितिको सम्पूर्ण सदस्य संख्याको कम्तीमा ५१ प्रतिशत सदस्य उपस्थित भएमा बैठकको गणपूरक संख्या पुगेको मानिने छ । बैठकको निर्णय संयोजकले प्रमाणित गरि वडा समितिमा राख्नुपर्नेछ र नगरपालिकामा वा निर्देशक समिति समक्ष पेश गर्नुपर्ने निर्णय भएमा वडा अध्यक्ष मार्फत नगरपालिकामा पठाउनु पर्नेछ ।

(५) माथि (२) वमोजिम गठित समितिको संयोजक पूरुष भएमा वडा समितिलेतोक्ने सदस्य महिला हुनु पर्ने वा महिला संयोजक भएमा वडा समितिले तोक्ने सदस्य पूरुष हुनु पर्नेछ ।

४. **फोहरमैला व्यवस्थापन सम्वन्धि निर्देशक र व्यवस्थापन समितिको काम , कर्तव्यर अधिकारः**(१) फोहरमैला व्यवस्थापन सम्वन्धि निर्देशक समितिको काम,कर्तव्य र अधिकार

(क) फोहरमैला व्यवस्थापनका लागि आवधिक तथा वार्षिक योजनाहरुतर्जुमा , कार्यान्वयन, अनुगमन मूल्याङ्कन रसमीक्षा गर्ने ।

(ख) वातावरण संरक्षण र फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन र नियमले दिएकाअधिकार प्रयोग गरी आवश्यक कार्य गर्ने ।

(ग) फोहर व्यवस्थापनमा क्रमश स्यानिटरी ल्याण्डफिलको अवधारणाअनुसार कार्य गर्ने ।

(घ) ल्याण्डफिल साइट निश्चित समयपछि भरिने हुँदा भरिएका साइटहरुलाईपार्क , उद्यान, गार्डेन आदिका रुपमा विकास गर्ने तथा बैकल्पिकल्याण्डफिल साइटहरुको खोजी गरी तिनीहरुको सम्भावनाको अध्ययनगर्ने ।

(ङ) फोहोर व्यवस्थापनमा गैर सरकारी संस्थाहरु , निजी क्षेत्र र समुदायहरुकोसंलग्नता बढाउन आवश्यक नीति तय गर्ने ।

(च) ल्याण्डफिल साइटको प्रभावित क्षेत्रका बासिन्दाको लागि विशेष कार्यक्रमसंचालन गर्न श्रोतको व्यवस्थापन गर्ने ।

(छ) ल्याण्डफिल साइटलाई प्रदुषण शून्य बनाउन प्रयास गर्दै त्यसकानकारात्मक प्रभावहरुलाई न्यूनिकरण गर्न आवश्यक व्यवस्थामिलाउने ।

(ज) जैविक फोहरबाट उर्जा , कम्पोष्ट बायोग्यास एवं मल बनाउने तथाप्लाष्टिक , धातु आदिलाई पुन प्रयोग गर्न आवश्यक व्यवस्था गर्ने ।

(झ) फोहरमैला व्यवस्थापन तथा सरसफाइमा प्रचलित ऐन कानून तथानिर्देशिकाले तोकेको मापदण्ड पालना नगर्ने उपर आवश्यक कारबाहीकालागि निर्देशन गर्ने ।

(ञ) फोहरमैला व्यवस्थापन तथा सरसफाइमा लगाइएको शुल्कको समीक्षागर्दै त्यसमा समयोचित पुनरावलोकन गर्न कार्यपालिका समक्ष प्रस्तावपेश गर्ने ।

ट) फोहरमैला व्यवस्थापन सम्वन्धी काम गर्ने विभिन्न राष्ट्रिय ÷अन्तर्राष्ट्रियसंघ, संस्थाहरूसँग समन्वय कायम गर्ने ।

(२) फोहरमैला व्यवस्थापन समितिको काम कर्तव्य र अधिकार

(क) फोहरमैला व्यवस्थापन तथा वडालाई सफा र स्वच्छ वडा निर्माणकालागि अभियान र चेतनामूलक कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने ।

(ख) वडालाई वातावरण मैत्री तथा सफा र स्वच्छ वडा वनाउन आवश्यकबजेटको व्यवस्थापन गर्न पहल गर्ने ।

(ग) फोहरलाई श्रोतमै बर्गीकरण गर्ने व्यवस्था मिलाउन आबश्यक पहलगर्ने ।

(घ) बर्गीकृत फोहर मध्ये अग्र्यानिक फोहरबाट कम्पोष्ट मल , प्लाष्टिकजन्यफोहरबाट हस्तकलाका सामग्री तथा अन्य प्रकृतिका फोहरलाई तीनआर (३ R= Reduse, Reuse & Recycle)को अवधारणा अनुसारव्यवस्थापन गर्ने ।

(ङ) फोहरमैला व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पर्ने स्रोत साधन र जनशक्तिकोव्यवस्था गर्ने ।

(च) फोहरमैला व्यवस्थापन तथा सरसफाइमा लगाइएको शुल्कको समीक्षागर्दै त्यसमा समयोचित पुनरावलोकन गर्ननिर्देशक समिति समक्षसिफारिश गर्ने ।

(छ) फोहरमैला व्यवस्थापनमा प्रभावकारिता ल्याउन टोल विकास संस्थाहरुसँग सहकार्य गर्दै विशेष कार्यदल गठन गरि परिचालन गर्ने ।

(ज) फोहर संकलन र व्यवस्थापन सेवा क्षेत्र विस्तार तथा सेवा प्रवाहमासुधारका लागि आवश्यक कार्य गर्ने ।

(झ) फोहरबाट जनस्वास्थ्यमा पर्न सक्ने नकारात्मक असर न्यूनिरकणकालागि उपायहरुको खोजी गरी आवश्यक श्रोत व्यवस्थापन गर्ने ।

(ञ) स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बाट प्रदत्त फोहर मैला तथावातावरणसँग सम्बन्धित अधिकारहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने ।

(ट) फोहरमैला व्यवस्थापन सम्वन्धी काम गर्ने जनशक्तिको व्यबस्थापनगर्न वडा तहसँग समन्वय गर्ने ।

परिच्छेद-३

फोहरमैला व्यवस्थापन विधि प्रक्रिया

५. **फोहरमैला कम उत्पादन गर्नेः** (१) कुनै व्यक्ति , संस्था वा निकायले कुनै कामकारोबार गर्दा उत्पन्न हुने फोहरमैला यथाशक्य कम गर्नु पर्नेछ ।

(२). आफ्नो क्षेत्र भित्र विसर्जन हुन सक्ने फोहरमैलाको विसर्जन वा पुनः प्रयोगको व्यवस्था मिलाई बाँकी फोहरमैला मात्र निष्काशन गरीफोहरमैलाको परिमाणलाई घटाउनु प्रत्येक व्यक्ति , संस्था वा निकायकोकर्तव्य हुनेछ ।

स्पष्टीकरणः"आफ्नो क्षेत्र" भन्नाले निजी घर कम्पाउण्ड ,औद्योगिक क्षेत्रको परिसर , अस्पताल वा स्वास्थ्य संस्थाको परिसर ,औद्योगिक प्रतिष्ठानको परिसर लगायत फोहरमैला उत्पादन गर्ने व्यक्ति,संस्था वा निकायको परिसरलाई सम्झनु पर्छ ।

६. **फोहरमैलाको पृथकीकरणः** (१) फोहर मैला व्यवस्थापन समितिले फोहरमैलालाईकम्तीमा जैविक र अजैविक लगायत विभिन्न प्रकारमा विभाजन गरी स्रोतमैछुट्याउने गरी तोक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम समितिले तोकिदिए अनुसार फोहरमैलालाई स्रोतमैछुट्याई सङ्कलन केन्द्र वा ढुवानी साधन सम्म पु र्याउने दायित्व त्यस्तोफोहरमैला उत्पादन गर्ने व्यक्ति , संस्था वा निकायको हुनेछ र यसको लागिनगरपालिका तथा वडा समितिसँग भएको प्रविधि , मालसामान, उपकरण,कण्टेनर आदि उपलब्ध गराउन समन्वय गरेमा लाग्ने शुल्क लिई सहयोगगर्न सक्नेछ ।

७. **फोहरमैलाको निष्काशनः** (१) फोहरमैला निष्काशनको समय , स्थान र तरिकाफोहरमैला व्यवस्थापन समितिले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

(२) हानिकारक फोहरमैला वा रासायनिक फोहरमैला उत्पादन गर्ने व्यक्ति ,संस्था वा निकायले त्यस्तो फोहरमैला तोकिए बमोजिम व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ ।

(३) हानिकारक फोहरमैला वा रासायनिक फोहरमैला सङ्कलन केन्द्र वास्थानान्तरण केन्द्रमा निष्काशन गरी पुनःप्रयोगमा आउने फोहरमैलामामिसाउन पाइने छैन ।

(४) संरचना एवं घर निर्माण तथा मर्मत सम्भार गर्दा निश्कासित गर्दा निष्कनेफोहरको व्यवस्थापन गर्ने दायित्व सम्वन्धित उत्स र्जनकर्ताको हुनेछतर उत्सर्जन कर्ताले वडाको फोहर संकलन गर्ने नीजि क्षेत्र वा वडालाईअनुसूची १ मा तोकिए वमोजिमको शुल्क वुझाई सेवा लिन सक्नेछ ।

(५) सडक एवं फुटपाथमा निर्माण सामाग्री राख्दा अनुसूची (१) मा तोकिएवमोजिमको शुल्क

अग्रिम बुझाई तोकिए वमोजिमको समय सम्म वडासमितिको कार्यालयको अनुमति लिई राख्न सक्नेछ ।

(६) वडा भित्र जथाभावी वर्कसप खोल्ने कार्यलाई निरुत्साहीत गर्दैफोहरमैला व्यवस्थापन समतिसँग अनुमति लिएर मात्र उचित ढंगबाटफोहर व्यवस्थापनको सूनिश्चितता गर्दे वर्क शप संचालन गर्ने व्यवस्थामिलाईनेछ, वडाले तोकेको स्थानमा वर्क शप संचालन गर्दा वर्क शपकोफोहर कालो पानी एवं अन्य फोहरलाई नालामा नपठाई छुट्टै सोक्तावनाई विर्सजन गर्नु पर्नेछ ।

(७) नयाँ बन्ने घरको भान्सा र वाथरुमको पानी संभव भए सम्म घर कम्पाउडभित्र सोक्ता बनाई व्यवस्थापन गर्न घरधनीलाई प्रेरित गर्ने घर कम्पाउण्डभित्र व्यवस्थापन गर्न सम्भव नभएको भनि टोल विकास संस्थाले सिफारिसगरेमा पानी छानेर मात्र सतह ढल एवं नालीमा पठाउनु पर्नेछ ।

८. **पशु पन्छी र घरपालुवा चौपाया पालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी व्यवस्थाः** (१) गाई भैसी, खसि बाख्रा र वोइलर कुखुरा फाराम संचालन गर्दाअनिवार्य रुपमा वडा समितिको अनुमति लिनु पर्नेछ । यस्ता प्रकारकाव्यवसाय संचालन गर्नु पूर्व छर छिमेकको सहमति समेत अनिवार्य हुनुपर्ने । अनुमति लिई उल्लेखित पशु चौपाया र पन्छी पालन गर्नेले समेतसोको फोहर निश्कासन र व्यवस्थापन छर छिमेकलाई असर नपर्ने गरिनगरपालिकाले तोके वमोजिमको मापदण्ड वमोजिम गर्नु पर्नेछ । पशुचौपाया र पन्छीलाई सार्वजनिक बाटोमा बाध्न तथा छाड्न पाइने छैन ।

(२) वडा नं. ३ र ७ आसपासको ५०० मी भित्र वंगुर पालन निषेधको नगरपालिकाकोनिर्णयगरिएको छ । साथै अन्य वडामा समेत वडासमितिको निर्णय बमोजिम तोकिएको क्षेत्रमा सार्वजनिक सूचना प्रकाशनगरि बंगुर पालन निषेध गर्न सकिनेछ ।

(३) वडा भित्र फेला परेका लावारीस मृत पशु पन्छीलाई वडाको फोहर ढुवानीसाधनले ल्याण्डफिल साइटमा लगि उचित ढंगवाट विर्सजनको व्यवस्थामिलाउनु पर्नेछ । पशु धनि पहिचान भएमा मृत पशु लाई सम्वन्धित धनिलेघर परिसरमा नै खाल्डो खनि व्यवस्थापन गर्न वडा कार्यालयले लगाउनेछ तर स्वयंले व्यवस्थापन गर्न नसक्ने स्थिति भएमा वडा समितिलाईतोके वमोजिमको सेवा शुल्क बुझाई व्यवस्थापन गर्नु पर्नेछ । साना पशुपन्छिलाई वडा समितिको अनुमतिमा वार्ड भित्रका खाली ठाँउमा खाल्डोखनि व्यवस्थापन गर्न सकिनेछ ।

(४) वडा भित्र मासु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने व्यवसायीले निर्धारित गरिएकोबधशालामा नै चौपायाको बध गरि व्यवसाय सञ्चालन गर्नुपर्नेछ ।

९. **शौचालयको दिसा एवं लेदो व्यवस्थापनः**(१) शौचालय निर्माण कर्तालेजमिनको पानी प्रयोग नगर्ने स्थलमा सोक्ता टयांकी बनाउन सक्नेछ तरजमिनको पानीको लेवल माथि भएको अथवा जमिनको पानीको प्रयोग हुनेक्षेत्रका शौचालयको सेफ्टीक टयांकी होल्डीड. टयांक वा सेफ्टीक टयांकी

बनाउनु पर्नेछ । शौचालयको पानीलाई सतह ढलमा पठाउन पाइने छैन ।यस प्रकारको कार्य गर्नेलाई दफा (११) मा तोकिए वमोजिमको जरिवानाहुनेछ ।

(२) शौचालयको लेदो फाल्ने व्यक्ति फर्मको सम्पर्क नम्वर प्रत्येक टोल संस्था लाईजानकारी वडा कार्यालयले गराउनेछ र टोल संस्थाले आफ्ना सदस्यहरुलाईजानकारी गराई टयांकी भरिनु पूर्व नै सम्वन्धित सेवा प्रदायकलाई सम्पर्कगर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

(३) वडा समितिको कार्यालयले नीजि क्षेत्रको सहकार्यमा सक्सन टयांकर प्रवन्धगरि सेवा प्रवाह गर्न सक्नेछ ।

(४) सक्सन टयांकर सेवा दिने सबै सेवा प्रदायकहरुले सेवा प्रदानका लागिनगरपालिकामा सूचिकृत हुनुपर्नेछ ।

परिच्छेद-४

फोहरमैला व्यवस्थापन सेवा शुल्क

१०. **सेवा शुल्क उठाउनेः** (१) वडा कार्यालयले फोहरमैला व्यवस्थापन गरे बापतसम्बन्धित व्यक्ति, संस्था वा निकायबाट सेवा शुल्क लगाई उठाउनेछ ।

(२) पहिलो आ.व.२०७९।८० का लागि उपदफा (१) बमोजिमको शुल्कको दरअनुसूची (१) मा उल्लेख भए वमोजिम हुनेछ । तत्पश्चात शुल्कको दरनिर्धारण फोहरमैलाको परिमाण , तौल तथा प्रकृति र नगर सभावाट तोकिएबमोजिमका अन्य कुराहरुका आधारमा फाहेरमैला व्यवस्थापन समितिकोपरामर्शमा वडा समितिले ताकेकी निर्देशक समितिवाट स्वीकृत गराई वडा कार्यालयले उठाउनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको शुल्क नगरपालिका वा सम्वन्धित वडा आ फैले वाटोल विकास संस्था वा अन्य संघ संस्था , फर्म मार्पत समेत उठाउन सक्नेछ ।यसरी सेवा शुल्क असूलीमा परिचालन हुने संस्था , फर्मलाई वडा समितिलेनगरपालिकाको स्वीकृतीमा तोके वमोजिमको व्यवस्थापन खर्च उपलब्धगराउन सक्नेछ ।

(४) अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि वडा समितिवाट तोकिए बमोजिमकाविपन्न वर्गलाई सेवा शुल्कमा तोकिए बमोजिम छूट दिन सकिनेछ भनेवडावासीको आय स्तरका आधारमा अनूसूची (१) मा उल्लेखित सरसफाईसेवा शुल्कमा छुट दिनु पर्ने वडा कार्यालयले आवश्यक ठानेमा निर्देशकसमितिको सहमतिमा वडा कार्यालयल छुट दिन सक्नेछ ।

(५) यस दफा बमोजिम शुल्कबाट प्राप्त आम्दानी तथा फोहरमैला व्यवस्थापनमानिजी क्षेत्रलाई संलग्न गराउँदा प्राप्त हुने आम्दानी वडा समितिले छुट्टैहिसाव राखि नगरपालिकाको सर्वसञ्चित कोषमा जम्मा गर्नु पर्नेछ । सोरकम तोकिएको मापदण्डको अधीनमा रही वडाको फोहरमैलाको व्यवस्थापन,वातावरणीय संरक्षण तथा फोहरमैला व्यवस्थापन स्थल प्रभावित क्षेत्रकोविकासमा नगरपालिकावाट कार्यक्रम स्वीकृत गराई वडा समितिको कार्यालयलेखर्च गर्नेछ ।

११. **सेवा निलम्बन वा अन्त्य गर्न सक्नेः** (१) फोहरमैला व्यवस्थापन समितिको सिफरिसमा नगरपालिकाले दफा (१०) बमोजिमको सेवा शुल्क नबुझाउने सेवाग्राहीको फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी र नगरपालिका वा सम्वन्धित वडाबाट उपलब्ध हुने अन्य सेवा निलम्बन वा अन्त्य गर्न सक्नेछ ।

(२)उपदफा ६ (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि फोहरमैला व्यवस्थापन गर्न फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन २०६८ दफा (१५) बमोजिम जिम्मेवारी पाएको व्यक्ति , संस्था वा

निकायले यस कार्यविधिको दफा (१०) बमोजिमको सेवा शुल्क नबुझाउने सेवाग्राहीको फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी सेवा वडा कार्यालयको निर्देशनमा निलम्बन वा अन्त्य गर्न सक्नेछ र यसरी सेवा निलम्बन वा अन्त्य गरिएमा सोको जानकारी नगरपालिका वा वडा समितिलाई दिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा ६ (१) वा (२) बमोजिम सेवाको निलम्बन वा अन्त्य गरिएको अवस्थामा आफ्नो घरबाट उत्पादन हुने फोहरमैलाको व्यवस्थापन सम्बन्धित घरधनी आफैंले गर्नु पर्नेछ ।

(४) सेवाग्राहीले दफा (१०) बमोजिम बुझाउनु पर्ने सेवा शुल्क नबुझाएमा निज वा निजको एकाघरको परिवारका नाममा रहेको एकिकृत सम्पत्तीकर वा व्यवसायकर खातामा प्रविष्ट गरी सेवा शुल्क असुल गरिनेछ ।

(५) सेवाग्राहीले दफा (१०) बमोजिम बुझाउनु पर्ने सेवा शुल्क बुझाएमा निजलाई पुनः सेवा प्रदान गरिनेछ ।

(६) कुनै पेशा व्यवसाय नगरी घर भाडामा लिइ वस्ने व्यक्तिले सेवा शुल्क वुझाउन अटेर गरेको हकमा सम्वन्धित घर धनिवाट असूलीको प्रकृया अगाडी बढाइने छ ।

परिच्छेद-५

कसूर,सजाय तथा कारबाही प्रक्रिया

१२. **कसुरः** (१) कसैले देहायको कुनै काम गरेमा फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन२०६८ र यस कार्यविधि बमोजिम कसूर गरेको मानिनेछः–

(क) फोहरमैला व्यवस्थापन समितिले तोकिदिएको समय र स्थान बाहेक अन्यत्रफोहरमैला निष्काशन गर्ने,

(ख) कण्टेनर वा फोहरमैला सङ्कलन केन्द्रमा राखिएको फोहरमैला अनधिकृततवरले प्रयोग गर्ने,

(ग) फोहरमैला सङ्कलन केन्द्रमा राखिएको कण्टेनर तोडेफोड गर्ने , क्षति पु र्याउने,राखिएको स्थानबाट हटाउने वा सङ्कलन केन्द्रमा कुनै नोक्सानी पुर्याउने,

(घ) फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन , २०६८ ऐन बमोजिम अनुमति नलिई फोहरमैलाव्यवस्थापनको कार्य गर्ने,

(ङ) फोहरमैला व्यवस्थापनको लागि प्रदान गरिएको अनुमतिपत्रमा उल्लिखितशर्तहरु उल्लङ्घन गर्ने,

(च) फोहरमैला सङ्कलन केन्द्र , कण्टेनर वा फोहरमैला थुपार्ने ठाउँमा कुनै पनिकिसिमको हानिकारक पदार्थ फाल्ने, राख्ने वा थुपार्ने,

(छ) घर, कम्पाउण्ड तथा परिसरको फोहरमैला सडक वा अन्य सार्वजनिकस्थानमा राख्ने , फाल्ने वा थुपार्ने तथा घर एवं संरचना निर्माण एवं मर्मतसंभार गर्दाको सामाग्री अनुमति वेगर सडक एवं फुटपाथमा राखेमा ।

(ज) फोहरबाट निस्केको दूषित पानी (लिचेट) , वा शौचालयको लेदोलाई सतहढल वा अन्य व्यक्तिको घर वा जग्गा प्रदूषित गराउने , अनुमति वेगर वर्कसपसंचालन गर्ने तथा वर्कसपको फोहरपानी जथाभावि नालामा मिसाउने ।

(झ) सडक वा अन्य सार्वजनिक स्थानमा सरसफाई तथा फोहरमैला सङ्कलन गर्ननगरपालिका वा वडाले तोकेको समय वा सफाई गर्दाको समयमा त्यस्तोठाउँमा कुनै पनि किसिमको सवारी साधन बिसाउने वा बिसाई राखेकोसवारी साधन हटाउन इन्कार गर्ने,

(ञ) नगरपालिकाले तोकेको ठाउँमा बाहेक जनस्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पर्नेगरी सडक वा अन्य सार्वजनिक स्थानमा कुनै पनि किसिमको हानिकारकफोहरमैला राख्ने , फाल्ने, थुपार्ने वा निष्काशन गर्ने,

(ट) रासायनिक फोहरमैला , औद्योगिक फोहरमैला, स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहरमैलावा हानिकारक

फोहरमैला जथाभावी फाल्ने , राख्ने वा निष्काशन गर्ने वा(ठ) औद्योगिक प्रतिष्ठान वा स्वास्थ्य संस्थाले उद्योग वा स्वास्थ्य संस्थाबाट निस्कनेहानिकारक फोहरमैला जथाभावी फाल्ने , जलाउने,राख्ने वा निष्काशन गर्नेवा गराउने,

(ड) फोहरमैला सङ्कलन, ढुवानी तथा फोहरमैला व्यवस्थापनमा बाधा अवरोधसिर्जना गर्ने,

(ढ) फोहरमैला सङ्कलन , ढुवानी तथा अन्तिम निष्काशन स्थलमा अवरोध , बन्द,घेराउ गर्ने वा फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यमा हडताल गर्ने,

(ण) फोहरमैला अत्यधिक उत्पादन हुने वस्तु भनी नेपाल सरकारले नेपालराजपत्रमा सूचनाप्रकाशन गरी प्रतिबन्ध लगाएको कुनै वस्तुको उत्पादनतथा बिक्री वितरण गर्ने,

(त) फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन २०६८ दफा (४४) विपरीत रासायनिकविषादीको आयात गर्ने वा म्याद नाघेको, समयावधि सकिएको औषधि नष्टगर्ने जिम्मेवारी पूरा नगर्ने,

(थ) स्रोत मै फोहरमैलाको पृथकीकरण नगरी दफा (६) को विपरीत फोहरमैला मिसाएर निष्काशन गर्ने,

(द) मरेको वा मारेको पशुपंक्षी र सोको लादी , प्वाँख, हड्डी तथा माछाको कत्लाआदि सार्वजनिक स्थल, सडक, गल्ली, चोकमा राख्ने, फाल्ने वा थुपार्ने ।

(ध) पैदल तथा सार्वजनिक यातायातका यात्रुले जथाभावी फोहर फाल्ने ।

(न) चुरोट तथा सुर्तिजन्य (पान गुटका आदि) जस्ता बस्तुको फोहर जथाभावीफाल्ने ।

प) घर पालुवा पशु पन्छिलाई छाडा छाड्ने तथा अनुमति वेगर व्यवसायिकरुपमा पशु पन्छि पालन गर्ने तथा सडकमा वांध्ने बाध्ने कार्य गर्ने ।

१३. **सजायः**(१) दफा ११ को खण्ड (क) बमोजिमको कसूर गर्ने व्यक्तिलाईनगरपालिकाबाट खटाइएको अनुगमन टोलि वा वडा कार्यालयले पहिलोपटक भए पाँच सय रुपैयाँसम्म जरिबाना , सोही कसूर पटक पटक दोहोराएमापटकै पिच्छे दोव्वर जरिवाना गरी फोहरमैला उठाउँदा लाग्ने खर्च समेतनिजबाट असूल उपर गर्न सक्नेछ ।

(२) दफा ११ को खण्ड (ख) र (झ) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई नगरपालिका वासम्वन्धित वडाले पाँच सय रुपैयाँ देखि तीन हजार रुपैयाँ सम्म जरिबानागर्न सक्नेछ ।

(३) दफा ११ को खण्ड (ग) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई नगरपालिकाले दुई हजारपाँच सय रुपैयाँ देखि पच्चिस हजार रुपैयाँसम्म जरिबाना गरी कण्टेनर वासङ्कलन केन्द्र व्यवस्थापन गर्न लाग्ने खर्च असूल उपर गर्न सक्नेछ ।

(४) दफा ११ को खण्ड (घ) र (ङ) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई नगरपालिका वासम्वन्धित

वडाकार्यालयले पाँच हजार रुपैयाँदेखि पच्चिस हजार रुपैयाँसम्मजरिबाना गरी अनुमति नलिएसम्म त्यस्तो कार्य गर्न रोक लगाउनेछ भनेशर्त उल्ङ्घन गरी वडा कार्यालयलाई पूर्व जानकारी नदिई फोहर समयमासंङ्कलन समयमा नगरेको फोहर मैला व्यवस्थापन समितिले ठहर गरेमाउल्लेखित जरिवानाका अलावा अतिरिक्त फोहर व्यवस्थापन खर्च समेतसम्वन्धित पक्षवाट असूल गरिने छ ।

(५) दफा ११ को खण्ड (च) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई नगरपालिका वा सम्वन्धितवडाले दुइहजार पाँच सय रुपैयाँ देखि दश हजार रुपैयाँसम्म जरिबाना गर्नसक्नेछ र त्यस्तो वस्तु वा पदार्थबाट कुनै क्षति भइसकेकेको भए त्यस्तो क्षतिबापतकोरकम समेत कसूरदारबाट असूल उपर गर्न सक्नेछ ।

(६) दफा ११ को खण्ड (छ),(ज) र (द) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई नगरपालिकावा सम्वन्धित वडाले प्रथम पटक एक हजार रुपैयाँदेखि दश हजार रुपैयाँसम्मजरिबाना गर्न सक्नेछ सोही कसुर दोहोराएमा दोव्वर जरिवाना गरिनेछ ।

(७) दफा ११ को खण्ड (ञ) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई नगरपालिकाले पाँचहजार रुपैयाँदेखि पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिबाना गर्न सक्नेछ ।

(८) दफा ११ को खण्ड (ट),(ठ) र (त) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई नगरपालिकालेदुइ हजार पाँचसय रुपैयाँ देखि पच्चिस हजार रुपैयाँसम्म जरिबाना गर्नसक्नेछ र सोही कसूर पुनः गरेमा पहिलो पटक गरेको जरिबानाको दोब्बरजरिबाना गरी प्रचलित कानून बमोजिम अनुमति रद्द गर्नको लागि सम्बन्धितनिकायमा लेखी पठाउन सक्नेछ ।

(९) दफा ११ को खण्ड (ड) र (ढ) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई नगरपालिकालेपाँच हजार रुपैयाँदेखि पच्चीस हजार रुपैयाँसम्म जरिबाना गर्न सक्नेछ ।

(१०) दफा ११ को खण्ड (ण) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई नगरप्रमुखले पाँचहजार रुपैयाँदेखि दश हजार रुपैयाँसम्म जरिबाना वा फोहरमैला व्यबस्थापनऐन २०६८ बमोजिम तीन महिनासम्म कैद वा दुवै सजाय गर्न सम्वन्धितनिकायमा लेखि पठाउन सक्नेछ ।

(११) दफा ११ को खण्ड (थ),(ध) र (न)बमोजिमको कसूर गर्नेलाई नगरपालिकावा सम्वन्धित वडाले प्रत्येक पटक एक सय रुपैयाँ र जरिबाना गर्न सक्नेछसोही कसूर पुनः गरेमा पत्ये क पटक एक सय वद्धि गरी जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

(१२) माथि जे सुकै लेखिएको भएता पनि दफा (११) मा उल्लेखित कसुरहरुगर्नेलाई रु ५०००। सम्मको जरिवाना वडा समितिको कार्यालयले असूलगर्नेछ भने सो भन्दा माथिको जरिवानाका हकमा वडा समितिले जरिवानाप्रस्ताव गरि नगरपालिकामा सिफारिस गर्नेछ

नगरपालिकाले जाँचबुझ गरीनगर प्रमुख समक्ष पेश गर्नेछ र नगर प्रमुखको निर्णय वमोजिम जरिवानागरिने छ ।

(१३) दफा ११ को खण्ड (प) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई नगरपालिका वा सम्वन्धितवडाले छाडा छाडीएका पशु पन्छि प्रति ज्यान रु ५०० सम्म र फर्मको हकमाप्रथम पटकका लागि रु २५०० सम्म जरिवाना गरि ३५ दिन भित्र हटाउनेआदेश दिनेछ र सो म्याद भित्र न हटाएमा ३ महिना सम्म मासिक ५०००का दरले जरिवाना तत्पश्चात पनि न हटाएमा नगरपालिकाले फर्ममा वन्दगराई पशुपन्छि जफत गर्ने छ । सडकमा बांधिएका पशु चौपायाको हकमाप्रथम पटकका लागि प्रति ज्यान रु १००। दोश्रो पटक उक्त कार्य गरेमा५००। तत्पश्चात समेत अटेर गरेमा पटकै पिच्छे दोब्वर जरिवाना वडाकार्यालय वा नगरपालिकावाट खटाइएको निरिक्षण टोलीले गर्ने छ ।

१४. **सेवा सुविधा तथा ऋण कारोवार रोक्का गर्न सकिनेः** (१) यस कार्यविधिबमोजिम तोकिएको सेवा शुल्क र दण्ड जरिवाना नबुझाउने वा बुझाउनअटेर गर्ने व्यक्तिको नगरपालिकाले उपलब्ध गराउने कुनै सेवा सुविधाकोअतिरिक्त विद्युत तथा टेलिफोन सेवा रोक्का गरिदिन तथा निजको नामकोघर जग्गा बिक्री वा कुनै बैंकबाट भैरहेको ऋण कारोवार रोक्का गर्नकोलागि फोहर मैला व्यवस्थापन समितिले नगरपालिकामा सिफारिश गरेमानगरपालिकाले सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउन सक्नेछ । तर यसरी लेखीपठाउनु अघि सम्बन्धित व्यक्तिलाई सो सम्बन्धमा लिखित रुपमा जानकारीदिईनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम लेखी आएमा त्यस्तो सेवा सुविधा रोक्नु सम्बन्धितनिकायको कर्तव्य हुनेछ ।

परिच्छेद-६

स्वास्थ्य संस्थाजन्य तथा हानिकारक फोहोरव्यवस्थापन

१५. **स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहरमैलाको व्यवस्थापनः** (१) स्वास्थ्य संस्था स्थापनागर्नको लागि प्रचलित कानून बमोजिम अनुमति दिने निकायले त्यस्तोस्वास्थ्य संस्था स्थापना तथा सञ्चालनको लागि अनुमति दिनु पूर्व फोहरमैलाव्यवस्थापन सम्बन्धी उपयुक्त व्यवस्था गरे वा नगरेको यकिन गरी उपयुक्तव्यवस्था गरेको भएमा मात्र अनुमति दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम अनुमति दिँदा स्वास्थ्य संस्थाले फोहरमैला व्यवस्थापनसम्बन्धमा पालन गर्नु पर्ने विशेष शर्त वा कायम गर्नु पर्ने मापदण्ड समेततोकिदिन सक्नेछ ।

१६. **रासायनिक विषादी सम्बन्धी व्यवस्थाः** (१) रासायनिक विषादीको आयातगर्दा तोकिए बमोजिमको मापदण्डको अधीनमा रही गर्नु पर्नेछ ।

(२) समयावधि सकिएकोरासायनिक विषादी तोकिएको मापदण्डको अधीनमा रहीनष्ट गर्ने जिम्मेवारी सम्बन्धित व्यक्ति वा संस्थाको हुनेछ ।

परिच्छेद-७

प्रोत्साहन तथा सेवा व्यवस्थापन

१७. **पुरस्कार दिन सकिनेः** (१) फोहरमैला व्यवस्थापनका लागि नवीनतमअवधारणाहरुको विकास गर्ने, त्यस्तो कार्यलाई प्रोत्साहित गर्ने तथा फोहरमैलाव्यवस्थापन कार्यमा योगदान गर्ने व्यक्ति वा संस्था वा फर्मलाई वडा स्तरीयसरसफाई समितिको सिफारिसमा नगरपालिका वा वडालेसरसफाइ व्यवस्थापन विशेष अनुदान वा सम्मान स्वरुप उपयुक्त पुरस्कार दिन सक्नेछ।

(२) यस कार्यविधिको प्रतिकूल हुने गरी जथाभावी फोहरमैला राख्ने , थुपार्ने वाफाल्ने व्यक्तिको बारेमा प्रमाण सहित उजुरी दिने व्यक्तिलाई नगरपालिका वासम्वन्धित वडाले सम्मान एवं नगद पुरस्कार समेत दिन सक्नेछ ।

(३) वडा समिति ,टोल विकास संस्था र सरोकारवालाको संलग्नतामा निर्मितअनुसूची (३) वमोजिमको सफा र स्वच्छ वडा निर्माणका लागि कार्य सूचीकोकार्यान्वयन गर्ने गराउने सवै सरोकारवालाको कर्तव्य हुनेछ ।

१८. **सरसफाई निरिक्षक तोक्नेः**(१) वडा कार्यालयले वडा भित्र भएको सरसफाईगतिविधि अनुगमन गर्न, सेवा शुल्क असूली गर्न, स्थलगत निरिक्षणकाआधारमा तोकिए वमोजिमको दण्ड सजाय प्रस्ताव गरि कारवाहीका लागिवडा कार्यालयमा पेश गर्न एक जना सरसफाई निरिक्षक तोक्ने छ । यसरीसरसफाई निरिक्षक तोक्न वडा कार्यालयमा जनशक्ति अभाव भएमा उठेको सेवा शुल्कवाट पारिश्रमिक दिने गरि कार्यपालिकाको स्वीकृती लिई सेवाकरारमा नियूक्त गर्न वडा समितिको कार्यालयले सक्नेछ ।

१९. **फिल्ड प्रतिवेदन पेश गर्नेः** (१) वडाले फोहरमैला व्यवस्थापन, सफा र स्वच्छवडा निर्माण गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी बनाउँन अनुसुचि २ बमोजिमकोढाँचामा सरसफाई निरिक्षकले प्रत्येक दिनमा भए गरेको फोहरमैलाव्य वस्थापन तथा सफा र स्वच्छ वडा निर्माण कार्यको प्रतिवेदन स्थलगतनिरीक्षण गरी वडा सचिव समक्ष पेश गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ सो प्र तिवेदनको आधारमा सरसफाईको साप्ताहिक प्रगती प्रतिवेदन वडा सचिवले तयार गरि वडा अध्यक्षलाई दिनु पर्नेछ ।

(२) वडा कार्यालयले मासिक रुपमा गरेको सरसफाई गतिविधि तथा सरसफाईसेवा शुल्कको असुली प्रतिवेदन नगरपालिकामा महिना समाप्त भएको सातदिन भित्र दिनु पर्नेछ ।

२०. **सरसफाई व्यवस्थापन नीजि क्षेत्र वा गैर सरकारी संस्थावाट गराउन सकिनेः** (१) नगर कार्यपालिकाको निर्णय अनुसार सम्पूर्ण नगरको एकमुष्ट वा भिन्ना भिन्नैक्लष्टर वनाइ कानून

वमोजिम दर्ता भई सम्वन्धित कार्य गर्ने उद्देश्य भएकानीजि क्षत्र , गैर सरकारी संस्थावाट नगरका फोहोर व्यवस्थापन गन सकिनेछ ।

(२) सम्वन्धित नगरपालिका वा वडाले नीजि क्षेत्र , गैर सरकारी सस्था वासामुदायिक क्षेत्रवाट सेवा लिनुपर्ने भएमा निम्न प्रकृया पुरा गरि फोहरमैलाव्यवस्थापनको सेवा लिनु पर्ने छ ।

क) सेवा लिनुपर्ने क्षेत्रको विवरण, सेवा दिए वापत सेवा प्रदायकलाई उपलब्धगराउन सकिने अनुदान रकम वा सहयोग वा सेवा प्रदायकवाट अपेक्षागरेकोरकम वा सहयोगको विवरण सम्वन्धित वडा समितिबाट लिई सोहीआधारमा निर्देशक समितिको परामर्शमा नगर कार्यपालिकाको कार्यालयलेकम्तीमा १५ दिनको स्थानिय पत्रिकामा प्रस्ताव आव्हान सूचना गर्ने ।

ख) सूचना वमोजिम प्राप्त प्रस्तावहरुलाई सार्वजनिक खरिद ऐन नियम वमोजिमकोमूल्याकन समिति मार्फत मूल्यांकन गराई सारभूत रुपमा प्राभवग्राहीप्रस्तावलाई स्वीकृत गरि नगर कार्यपालिकाको कार्यालयले काम लगाउने ।

ग) नीजि क्षेत्रवाट फोहरमैला व्यवस्थापन सेवा लिदा सेवा लिएको क्षेत्रवाटअनिवार्य रुपमा अनुसूची (१) वमोजिमको सेवा शुल्क वडा कार्यालयले असूलगरि नगरपालिकाको संचित कोषमा दाखिलाको व्यवस्थापन गर्नु पर्नेछ ।

घ) फोहरमैला सेवा शुल्कवाट असूल भएको सेवा शुल्कबाट नीजि क्षेत्रले पाउनेहिस्सा कटाई बाँकी रहेकोरकम सम्वन्धित वडाको सरसफाई प्रर्वद्धन क्षेत्रमानै वडा समितिको निर्णयानुसार लगानी गर्नु पर्ने छ ।

२१. **खारेजी तथा बचाउः** (१)ठूलीभेरी नगर कार्यपालिकावाट स्वीकृत गरिठूलीभेरी नगर कार्यपालिकावाट स्वीकृत गरिफोहर व्यवस्थापनका लागि प्रयोगमा आएका कार्यविधिहरुयस कार्यविधि लागु भए पछि स्वतः खारेजी भएको मानिने छ तर पूर्व स्वीकृतभएका कार्यविधिहरुवाट भएका काम कार्वाहीहरु यसै कार्यविधि वमोजिमभएको मानिनेछ । विभिन्न वडाको फोहर व्यवस्थापनका लागि प्रयोगमा आएका कार्यविधिहरुयस कार्यविधि लागु भए पछि स्वतः खारेजी भएको मानिने छ तर पूर्व स्वीकृतभएका कार्यविधिहरुवाट भएका काम कार्वाहीहरु यसै कार्यविधि वमोजिम भएको मानिने छ ।

अनुसूची-१

(दफा ७ (४) (५) र १० (२) (४) सँग सम्बन्धित)

घर एंव व्यवसायिक फर्मले मासिक बुझाउनु पर्ने सरसफाई सेवा शुल्क

क्र.सं.	सेवा लिनेको किसिम	सेवा शुल्क दर प्रति महिना	कैफियत
१	प्रति घरधुरी	१००	
२	मर्मत तथा संम्भार सेवा तर्फ ग्यारेज सर्भिस		
क	साईकल, कुकर, पंखा, छाता, स्टोभ मर्मत व्यवसायी	१००	
ख	घडी पसल	१००	
ग	रेडियो, साउन्ड सिस्टम	१००	
घ	टि.भी.	१००	
३	मोटरसाईकल मर्मत तथा ग्यारेज सर्भिस मोटर पार्टस	५००	
४	शो रूम रिपेयरिङ्ग तथा सर्भिर सेन्टर सहित(प्रकृति हेरी सबै किसिमका)	५००	
५	क्लिनिक तथा औषधी व्यवसायी		
क	अस्पताल वा पोलिक्लिनिक	५००	
ख	दाँत उपचार केन्द्र	३००	
ग	मेडिकल पसल	३००	
घ	सर्जिकल सामान बेच्ने पसल	३००	
६	दुग्ध व्यवसायी, डेरी	१००	
७	टेलर्स	१००	
८	सुनचाँदी व्यवसायी	१००	
९	भाँडा पसल	१००	
१०	**होटल व्यवसायी**		
क	होटल तथा लज	५००	
ख	चिया नास्ता होटेल	३००	
ग	चाट पसल	१००	
घ	चिया पसल	१००	
११	काँचो कपडा	२००	
१२	रेडिमेड फेन्सी तथा जुत्ता चप्पल	२००	

१३	जुत्ता, चप्पल	२००	
१४	उन व्यवसायी	२००	
१५	प्लाष्टिकजन्य पसल	२००	
१६	शैक्षिक संस्था (नीजि तथासामुदायिक विद्यालय, कम्प्युटरतथा भाषा प्रशिक्षण केन्द्रहरु)	३००	
१७	सञ्चार सेवा तर्फ(केवललाईन, नेटवर्क, ईन्टरनेट सेवाप्रदायक, स्थानीयटेलिभिजन, एफ.एम.)	२००	
१८	छपाइ तथा प्रकाशन(छापाखाना)	२००	
१९	**वित्तिय सेवा तर्फ (बैंक,सहकारी,बिमा कम्पनी,मनि टान्सफर)**		
क	मनि ट्रान्सफर	१००	
ख	बैंक तथा वित्तिय निकाय	३००	
ग	सहकारी तथा विमा	१००	
२०	तरकारी तथा फलफूल व्यवसायी	३००	
क	घुम्टी खालको पसल	१००	
ख	तरकारी पसल	१००	
ग	तरकारी मण्डी	३००	
२१	माछामासु पसल, व्यवसायी	३००	
२२	हेयर सैलुन तथा सौन्दर्यकलाव्युटी पार्लर व्यवसायी		
क	व्युटीपार्लर	१००	
ख	हेयर सैलुन	२००	
ग	कस्मेटीक पसल	१००	
२३	मदिरा पसल	३००	
२४	आर्ट व्यवसायी	१००	
२५	मेटल वर्कसप (ग्रिल सटर निर्माण तथा मर्मत)	२००	
२६	स्टील, काठ, फर्निचर, कार्पेट व्यवसायी	२००	
२७	मिल	१००	
२८	किरानापसल	१००	
२९	डिपाटमेन्टल स्टोर। होलसेल	३००	
क	खुद्रा तथा फुटकर व्यापारी	१००	
३०	व्यापारी हार्डवेयर सिसा तथा विद्युत सामाग्री पसल		
क	हार्डवेयर तथा सिमेन्ट	२००	

ख	सिसा पसल	१००	
ग	विध्युत सामग्री पसल	१००	
३१	एग्रोभेट पसल	१००	
३२	कुखुरा, चल्ला तथा दाना वितरण व्यापारी	१००	
३३	पान पसल	१००	
३४	फोटो स्टुडियो		
क	कलर ल्याब	१००	
ख	फोटो स्टुडियो	१००	
३५	फिल्म हल	५००	
३६	सि. डि. पसल	१००	
३७	पुल हाउस	१००	
३८	चस्मा पसल	१००	
३९	ग्यास डिलर। अन्य डिलर	१००	
४०	कुरियर सेवा	१००	
४१	ढुवानी सेवा	१००	
४२	जिमखाना	१००	
४३	गिफ्ट कर्नर, खेलौना, माला पसल	१००	
४४	माटाका भाडा तथा पोष्टर बिक्रेता	१००	
४५	कवाडी संकलन केन्द	५००	
४६	आल्मुनियम पसल	१००	
४७	इन्धन व्यवसायी	२००	
४८	अन्य छुट प्रकृति हेरी व्यवसाय	२००	
संरचना एंव घर निर्माण तथा मर्मत सम्भार गर्दा निष्कासित फोहोरको व्यवस्थापनकर्ता वडा कार्यालय वा निजी क्षेत्र वा टोल विकास संस्थालाई घरधनि वा फोहोर निष्कासनकर्ताले बुझाउनु पर्ने सेवा शुल्क			
४९	१ पावर टेलर वा सो भन्दा कम	२५०	
५०	२ पावर टेलर	४००	
५१	३ पावर टेलर	६००	
५२	१ टेक्टर	१०००	
५३	१ टेक्टर भन्दा बढी भएमा प्रति टेक्टर थप	१०००	

५४	**घर एंव संरचना निर्माणका क्रममा सडक एंव फुटपाथमा तोकिए बमोजिमको समय सम्म सामाग्री राख्न अनुमति शुल्क**		
क	अनुमति दिदा पिच सडकमा सवारी आवागमनमा असर नपर्ने गरी ४८ घण्टा भित्र	निःशुल्क	
ख	अनुमति दिदा पिच सडकमा सवारी आवागमनमा असर नपर्ने गरी ३दिनसम्म दैनिक	१००	
ग	फुटपाथ क्षेत्रको ७ दिन सम्मको	२००	
घ	फुटपाथ क्षेत्रको ७ दिन देखि १५ दिन सम्म दैनिक	३००	

अनुसूची-२

(दफा १८ (१) सँग सम्बन्धीत)

.........नं.वडा समिति

फिल्ड प्रतिवेदन

मिति ....

श्रीमान वडा सचिव ज्यू

ठूलीभेरी नगरपालिका...नं. वडा कार्यालय,

............., डोल्पा ।

विषयः नगरसफाईको दैनिक प्रतिवेदन ।

उपरोक्त सम्बन्धमा मिति ....मा नगर सफाई व्यवस्थापनकार्यको प्रति वेदन विवरण निम्नानुसार प्रस्तुत गरेको व्यहोरा सादर अनुरोध छ ।

निम्न

१) सरसफाई गरिएका टोल । सडकहरुको विवरण

क)............................. ख) ....

ग)............................. घ) ....

ड)......................... च) ....

२) समय

३) प्रयोग भएका ढुवानी साधन र संख्याः...................

४) सलग्न जनशक्ति (वडा समितिका स्टाफ प्रयोग भएको भए मात्र) को नामः..........

५) सफाई गरीएको सडक झाडु र नाला सफाई तथा फोहर संकलन अवस्थाः.........

६) मरेको पशु संकलन संख्याः........................

७) पटके फोहर (निर्माण सामाग्रि) संकलनः......... ट्रिप

८) नागरिक गुनासो अवस्थाः

९) तत्काल फोहर व्यवस्थापन गर्नु पर्ने देखिएको स्थल र फोहरको प्रकृतिः

१०) निरिक्षणका क्रममा कुनै कारर्वाही गरिएको भए सो को विवरणः

प्रतिवेदन पेश गर्नेको नामः

पदः

हस्ताक्षरः